Årskrönika

Parentation:
Strax före Lucia gick vår uppskattade målarmästare Kaj-Arne Jönsson ur tiden. Kaj-Arne var visserligen aldrig medlem i Byalaget, men onekligen har Kaj-Arne gjort sitt avtryck i byn. Ordet till Lars Lindskog.

Corona Corona Corona
Coronaviruspandemin 2019–2020 orsakades av viruset SARS-CoV-2. Viruset orsakar sjukdomen COVID-19, en typ av luftvägsinfektion med symptom som snuva, andnöd, huvudvärk, hosta och feber. I vissa fall får de drabbade lunginflammation och dödligheten är hög.

Utbrottet startade i den kinesiska staden Wuhan och har sedan spridit sig därifrån. Som vanligt när det gäller totalitära stater lägger man locket på och försöker förneka så länge det går. Men Coronaviruset gick inte att hemlighålla särskilt länge. Människor dog en masse och smittan började sprida sig ut i världen. Man tror att smittan kom till Europa med två kinesiska affärsmän som besökte norra Italien.

I slutet av februari ökade antalet fall i Iran och Italien kraftigt och smittan spreds sedan både inom dessa länder och vidare, främst runtom i Europa och till USA men något senare även till Sydamerika.

Den 11 mars 2020 meddelade Världshälsoorganisationen (WHO) att spridningen av coronaviruset klassas som en pandemi. Uppskattningarna vad gäller dödlighet är fortfarande osäkra; WHO uppskattade den 13 mars 2020 att den är cirka 1–2 procent av de infekterade.

Pandemin leder till stora konsekvenser för världsekonomin, både inom tillverkningsindustri och tjänstesektor. På många håll i världen har brist på mediciner och andra nödvändiga varor rapporterats. Den 28 februari 2020 störtdök börsen, den största enskilda nedgången på de globala börsmarknaderna sedan finanskrisen 2008.

- 14 april konstaterade Internationella Valutafonden att den ekonomiska lågkonjunkturen som lär följa på pandemin kommer att bli den största sedan den stora depressionen som som följde efter börskraschen i New York 1929.

Nils-Åke Espert **+46(0)410 - 24 751** **nae@vipphog.se**
Vipphögsvägen 10 B **+46(0)760 - 124 751**
S-231 75 Beddingestrand, Sweden

- 8 april gav en studie prognosen att 500 miljoner människor världen över åter kan hamna i fattigdom, i synnerhet i Afrika.

I takt med pandemins spridning ställdes dessutom globala konferenser och evenemang in inom sport, mode och teknik in. Påverkan på flyg-och reseindustrin blev mycket stor. Pandemin innebar också stora utmaningar för utbildningssektorn, där skolorna för en stor andel av världens elever och studenter i april 2020 hade stängt sina lokaler.

I samband med utbrottet har desinformation och konspirationsteorier också spridits. Vissa myndigheter har pratat om en pågående "infodemi".

Nerstängningar leder till minskad produktion. I Sverige har vi klarat det bra med bara några procents minskning av BNP, men det finns länder som har tappat nästan hälften av sin BNP. Oftast är det länder med redan låg BNP per capita, dvs fattiga länder. Sydafrika t ex är ett av dessa länder där inte bara smittan leder till död och elände utan också förlorade arbetsinkomster för många människor. När dagen arbetsinkomst uteblir har man helt enkelt inget att äta nästa dag. En av mina föräldrars bekanta i Kwa Zulu Natal, Sydafrika, tvingades säga till sina barn, ”i morgon får ni försöka sova hela dagen för vi har ingen mat till er”.

Corona i Sverige
Det är troligt att smittan kommit in i Sverige från flera olika länder och att den spreds i dessa länder tidigare än vad som först rapporterats. Utöver den redan kända importen av fall från norra Italien och Österrike visar förekomsten av olika genetiska grupper också att smittan introducerades i landet vid ett flertal tillfällen. Man kan nu slå fast att smittan kom in i Sverige från flera olika länder, som Storbritannien, Frankrike, Nederländerna och USA.

Smittan spreds sig snabbt i landet men Stockholm var det hårdast drabbade området. Sjukvården ställdes på hårda prov och provisoriska fältsjukhus inrättades på flera platser.

De flesta länder i världen valde att stänga ner och införa undantagstillstånd, så kallade ”lockdowns” och även att uppmana sina invånare att använda munskydd.

Sveriges Folkhälsomyndighet valde en annan väg:

* Stanna hemma vid minsta symtom.
* Tvätta händer ofta i minst 20 sekunder. Nys och hosta i armvecket.
* Undvik att röra ögon, näsa och mun.
* Håll avstånd till andra.
* Personer utan symtom kan resa fritt i Sverige från den 13 juni.
* Personer över 70 år bör undvika fysiska kontakter.
* Förbud mot allmänna sammankomster över 50 personer.
* Besöksförbud på alla äldreboenden från den 1 april.
* Högskolor och universitet stängs

* Restauranger och serveringsställen får nya krav om smittskyddsavstånd och kommunerna blir tillsynsmyndighet.
* Arbetsgivare uppmanar anställda att jobba hemifrån

När den vanligtvis effektiva, blixtsnabba och globala ekonomin kollapsar på grund av Coronapandemin riskerar tiotusentals svenska företag att gå under. Läget försämras dramatiskt dag för dag, vecka för vecka.
Fallande tillväxt, stigande arbetslöshet och fler varsel är faktorer som kännetecknar svensk ekonomi framöver. Företag som drabbas av allvarliga och tillfälliga ekonomiska svårigheter, som inte har kunnat förutses eller undvikas, föreslås kunna införa korttidsarbete när företaget har uttömt andra tillgängliga resurser.

Smittan i Sverige kulminerade under april månad, då vi hade en stor överdödlighet framförallt beroende på att coronaviruset tagit sig in i våra äldreboenden.
Totalt har Sverige (oktober 2020) haft ca 6000 döda av coronaviruset.

Covid 19 håller just nu på att slå mot mänskligheten med en andra våg, många länder i Europa inför återigen ”lockdown”, återstår att se hur länge vi skall hållas på mattan av denna osynliga fiende, förmodligen under lång tid framöver.

Siffror i oktober 2020
** Smittade i världen: 41 miljoner*
** Friskförklarade: 28 miljoner*
** Döda: 1,2 miljoner*

Världen runt
I **Hongkong** har de våldsamma protesterna mot centralstyret i Beijing, i varje fall för tillfället, slagits ner av polis och militär. Protesterna bottnar i det Kinesiska sveket mot befolkningen i Hongkong ”ett land - två system”. När Kina 1998 övertog Hongkong som i hundra år tillhört Brittiska Samväldet utlovade man att Hongkong skulle få behålla sitt självstyre utan inblandning från den totalitära fastlandsregeringen. Nu dras snaran emellertid åt. Brottslingar ska inte längre dömas enligt gamla Hongkong-lagar utan enligt centralregeringens lagstiftning och den har en helt annan syn på vad som är brottsligt, inte minst vad gäller rätten till yttrandefrihet. Världssamfundet reagerade men inte särskilt kraftfullt, hongkong-borna lämnades åt sitt öde. Den totalitära stormakten Kina rår man inte på. Återstår att se när Beijingregimen skall försöka införliva Formosakina, Taiwan under det totalitära fastlandsstyret.

Nordkoreas diktator Kim Jong-un har av USAs president kallats för ”The Rocket Boy” med anledning av att Nordkorea håller på att utveckla långdistansmissiler som kan nå det amerikanska fastlandet med kärnvapen-stridsspetsar. Bäva mände mänskligheten när sådana idioter har tillgång till kärnvapen. Av avhoppare från Nordkorea kan man förstå att landets befolkning lider av hungersnöd och dör av svält, men kärnvapen vill man utveckla – hemskt.

Ett annat totalitärt land som håller på att utveckla kärnvapen är **Iran**. Så nu är det inte bara ”The Rocket Boy” som kan trycka på knappen utan också fundamentalister och extrema muslimer har den möjligheten, om än i religionens namn: ”Insha´Allah (om GUD vill).

I januari månad sköt man ner ett civilt passagerarflygplan på väg till Ukraina med 170 personer ombord, samtliga omkom. Iran kan inte med sin bristfälliga tekniska utrustning och religiösa hierarkiska system se skillnad på ett civilt trafikflygplan och en inbillad amerikansk drönare. Men atomvapen vill man ha - Insha´Allah!

I **Syrien** föll det sista IS-Kalifatet i Aleppo under mars månad. Nu när striderna i stort sett är över, ligger landet sargat av mer än 10 års krig. Miljontals människor bor fortfarande i flyktingläger under miserabla förhållande. I flyktinglägret al-Hol finns det ett antal svenska kvinnor som under IS storhetstid anslöt sig till Kalifatet. Det är tänkt att dom skall dömas av den självstyrande kurdiska enklaven i området, men fyra av dessa kvinnor med sin nio barn har lyckats fly från al-Hol-lägret och är nu på väg till Sverige.

I **Paris** mördades en lärare som undervisat i mänskliga fri- och rättigheter, däribland yttrandefrihet. I undervisningen visade läraren en bild av Mohammed, efter det att han erbjudit de muslimska eleverna att gå ut. Han mördades – Insha´Allah. Nu skedde mordet i Frankrike och fransmännen sviktar inte en millimeter när det gäller att försvara republikens hederskod ” Liberte´ - Egalite´ - Fraternite´” (Frihet - jämlikhet - broderskap) och protesterna mot mordet blev omfattande.

Några dagar in i november sker ytterligare ett terrordåd denna gång i **Österrike.** En IS-anhängare skjuter, på inte mindre än 6 platser i huvudstaden Wien, dödar 4 personer och ytterligare sju personer skadas. Gärningsmannen skjuts till döds av polisen varefter ytterligare 14 personer som misstänks vara gärningsmannens kumpaner grips.

I veckan som föregått stämman införde **Sverige** förhöjd beredskap mot terroristattacker. Man benämner det ”en särskild händelse” vilket innebär att det sker en automatisk samordning mellan Polis, Säpo, MSB och andra viktiga samhällsfunktioner. *Vår sekularism och yttrandefrihet är under attack*.

I **Belarus,** tidigare Vitryssland, har den sittande presidenten Aljaksander Ryhoravitj Lukasjenka bevisligen medverkat till valfusk vilket ledde till för honom mycket fördelaktigast valresultat. Men folket i Belarus vill annorlunda och gör nu allt för att Lukasjenka skall avsättas och ersättas med en mer demokratiskt vald president. Får se hur det går men en liten fjäder i hatten till EU för att man officiellt åtminstone vågat lyfta frågan, till stöd för befolkningen.

I **Ryssland** fortsätter Putin att stärka sin makt, nu senast tog han nervgiftet

Novitjok till sin hjälp för att försöka mörda regimkritikern Aleksej Navalnyj.

En kraftig jordbävning med magnituden 7 ägde rum den 30 oktober i Egeiska havet mellan **Turkiet** och **Grekland.** Speciellt drabbades staden Izmir i västra Turkiet. Ett tjugotal byggnader rasade samman, antalet döda uppgår till ca 30 personer och antalet skadade till mer än 1 000 personer. De dåligt byggda flervåningshusen rasade som korthus och sannolikt ligger det ytterligare döda människor under rasmassorna. President Erdoğans aggressiva ton mot den franska presidenten Macron med anledning av karikatyrteckningarna i tidningen Charlie Hebdo, tystnade helt plötsligt efter skalvet.

Ännu en gång har **Filippinerna** drabbats av en supertyfon, som fått namnet Goni. Tyfonen är den kraftigaste under året men inte så kraftig som tyfonen Haiyan 2013. Miljontals människor har evakuerats hur många som omkommit är ännu oklart.

Innan vi lämnar utblicken mot världen måste man givetvis nämna **Trumpen**. Efter tisdagens debatt mellan Joe Biden och Donald Trump gjorde John Cleese (Monty Python) dagen efter följande inlägg på Facebook.

Till Amerikas medborgare:
Mot bakgrund av ert misslyckande att nominera kompetenta kandidater till USA:s presidentämbete och därmed styra er själva, meddelar vi härmed att ert oberoende (från 1776) återkallats, omedelbart och effektivt.
Hennes suveräna majestät drottning Elizabeth II kommer att återuppta monarkiska plikter över alla stater, samvälde och territorier (utom Arkansas, som hon inte gillar). Statsminister Boris Johnson kommer att utse en Amerikansk Guvernör utan att behöva ytterligare val. Kongressen och senaten kommer att upplösas. Detta är bara en temporär åtgärd tills man återfått vett och sans i det stora landet i väster

I valet den 3 nov blev resultatet så jämt mellan de två kandidaterna Joe Biden och Donald Trump att ingen kunde utropa sig till segrare. Trump, sin vana trogen, tog dock saken i egna händer och förklarade ”I am the winner”. Fem dagar efter valet stod det klart att Joe Biden fått 74 milj röster och Donald Trump 71miljoner, vilket innebär att Joe Biden vunnit valet. De stora nyhetsbyråerna utropade Joe Biden till Amerikas nästa president men Donald Trump har fortsatt vägra att erkänna sig besegrad. Polariseringen mellan de två lägren är total. Återstår att se om vi även framöver kan benämna det Stora Landet i Väster för Amerikas Förenta Stater.

Vi har nu landat i Sverige:
Den röd-gröna regeringen lever under ständigt hot om misstroendevotum. Men det är kanske mest skrämskott från vänstern. Blir det omval kommer SD sannolikt att öka sitt inflytande inom svensk politik och det önskar inga andra partier.

Det skjuts, det sprängs och det mördas som aldrig förr. Trots extra polisinsatser i Malmö som gick under namnet ”Rimfrost” fortsätter de kriminella gängen att hålla vissa delar av staden i sitt grepp. Man kallar det parallell-samhälle.

Ett 20-tal skolor har brunnit ner i sydvästra Skåne och antalet bilar som totalförstörts av bränder går nog inte längre att räkna, ibland 10-15 per dygn. Mönstret går tyvärr igen i hela landet. Regeringen, den rödgröna röran med sossarna och miljöpartiet står och tittar på. Justitieministern lovar visserligen krafttag mot den kriminella världen men (som vanligt)… ”det tar tid att ändra lagen om det skall vara rättssäkert”. Under tiden fortsätter de kriminella klustren att härja och dominera i delar av samhället. Även om vissa grips och får fällande domar så finns det inte längre plats på våra överfulla fängelser, så dom fortsätter att gå på fri fot.

Djurrättsaktivister fortsätter att terrorisera de svenska djurproducenterna. Fler och fler djurbönder väljer att slutar med sin produktion, man orkar inte fortsätta. Det är inte bara bönderna själva som hotas utan även deras familjer. I regeringskansliet har man börjat uppmärksamma problemet. Om allt för många slutar kan det hota livsmedelsförsörjningen i landet.

Undrar just hur många djurrättsaktivister som röstar på Miljöpartiet och hur många som dessutom har tentakler in i tillsynsmyndigheternas organisationer. Men… detta är bara en egen fundering!

Hemma i **Äspö**, känns inte namnet tryggt och rogivande.
Lärkan kom, trots allt elände i stora vida världen, till byn den 2 mars och slog snart sina drillar högt i den ljusblåa i skyn. De första tranorna flög, som sig bör, in över kustlinjen med sitt välkända trumpetande redan den 23 mars och se där kom svalorna den 14 april efter den långa resan från Sydafrika.

Mamma och pappa såg hur svalorna samlades i Kwa Zulu Natal i Sydafrika inför avfärden, strax innan dom själva, med ett repatrieringsflyg, lyckades ta sig hem från Mtunzini. Dom kom först och svalorna strax därefter.

Visste ni att svalorna på den gigantiskt långa resan förbrukar mindre energi än vad osten på en ostmacka innehåller.

Betskörden 2019 drog ut på tiden och den sista betan kom inte ut jorden förrän den 8 december. Det enda kvarvarande sockerbruket i Örtofta avslutade kampanjen så sent som den 8 februari 2020, den längsta kampanjen någonsin. Skörden blev hög, upp emot 100 ton per ha, också det ett rekord.

Vårbruket tog sin började med första kvävegiven till rapsen den 5 mars. Sådden av sockerbetor och vårkorn började den 23 mars på de sydligaste skiftena, sen gick det med en rasande fart och allt var avklarat till den siste mars. Det behövliga vårregnet efter sådd uteblev och först på Valborgsmässoafton regnade det. Senare under sommaren kom det åter en torrperiod som blev påfrestande för grödorna. Torkan drabbade väldigt lokalt i området kring Äspö. Vi kan nog inte skylla på klimatförändringarna som man så ofta gör nuförtiden när något ovanligt inträffar. Jag minns en gång när jag som liten åkte med mamma och pappa på bilsemester norröver. När vi körde hem och kom till Brönnestad regnade det, i Klagstorp stod det som spön i

backen. Pappa jublade ”äntligen en riktig rotblöta”. När vi sen kom till Äspö fyrkors föll bara enstaka droppar och söder om byn var det snustorrt.

Juni och juli var inga vidare sommarmånader för de ”hemestrande” svenskarna (”hemester” ett nytt ord för semester, används i coronatider när vi inte får åka utomlands på semester). Sedan i augusti och första halvan av september bjöds vi dock på strålande fint sommar- och badväder.

Skördearbetet kännetecknades av fina och soliga skördedagar. Det gick nonstop från den 18 juli till den 25 augusti med toppenkvalitet och utan torkkostnader. Trots de två torrperioderna blev skörden helt OK, runt 10 ton vete per ha. Nu är betupptagningen är i full gång och beräknas även denna kampanj att pågå till långt efter nyår.

För första gången på många år har det, på Äspö nr 9, odlats potatis i större skala.

Vildsvin har börjat bli en plåga för odlingarna även i vår by. Nu har vi ett 20-tal grisar som springer omkring och gäckar jägarna. Vildsvinen utrotades i princip under tidigt 1900-tal. När de importerade vildsvinen rymde från sina inhägnader och förvildades i det skånska landskapet för mer än 50 år sedan blev djuren fridlysta. Det var ju så pittoreskt och positivt för mångfalden med dessa bökande grisar i ollonskogen. Med åren blev dom fler och fler och idag beräknas deras bökande kosta det svenska jordbruket över 1 miljard kronor. Framförallt är det vallodlare och potatisodlare som drabbas ekonomiskt. Vildsvinen utgör också ett potentiellt hot för spridning av ”Afrikansk svinpest” vilket kan bli helt förödande för den svenska svinproduktionen. Vildsvin passar inte in i det skånska odlingslandskapet och bör än en gång utrotas. I vårt grannland Danmark finns det politisk enighet om att utrota dess djur och man är på god väg att lyckas. Några uppbökade trädgårdar till och jag tror att det även i Sverige blir politiskt möjligt med ett sådant beslut.

Vildsvinsfrågan påminner om kanadagässen. För ca 60 år sedan när min pappa efter skolan slut tog farfars jaktgevär för att gå ut och skjuta kanadagäss på det norra skiftet uppemot Algotsborg blev han ertappad av en tjänsteman från länsstyrelsen – Gåsjakt var förbjuden efter kl 11:00 på förmiddagen. Kanadagåsen var då fridlyst och med tanke på jägarens ålder fick han definitivt inte bära jaktvapen. Dock kände tjänstemannen min farmor, syster Martha, så pappa klarade sig med ett varnande pekfinger. Kanadagässen uppträder idag i 100 000-tals och är en plåga, inte bara för grödorna, utan också för grunda vattendrag och dammar som starkt förorenas av deras spillning.

Sen har vi vargen. Den sista vargen i Skåne sköts, inte utan anledning på Linderödsåsen 1858. Andra uppgifter säger att det var 1862 och en vandringsvarg sköts på Ljungen så sent som 1906. Vargen var en plåga inte minst för småbruket som ofta fick se sina fårbesättningar sargade.

Den som idag skjuter en varg utan licens riskerar fängelsestraff. Vi får se hur opinionen kommer att svänga när vargen börjar stryka runt kring skolor och barndaghem.

Åter till byns lantbruk …
Strukturförändringarna inom jordbruket fortsätter i oförminskad takt. Utbyggnaden av svinproduktionen på Kvarnlyckan blev klar under året och är nu i full produktion. 1 500 suggor i en hypermodern anläggning som producerar nästan 50 000 grisar per år. När pappa och mamma drev Kvarnlyckan hade dom 50 suggor och farfar hade bara tre, fast då hade han några kor också.

På tal om nybyggnation, på byns sydligaste fastighet Äspö nr 10:18 (Oskar Göranssons) byggs det ett alldeles nytt bostadshus. Utsikten ner mot havet kommer att bli magnifik.

Magnus Remblegård har utökat sina arealer. Är 500 ha tillräckligt för att nå full effektivitet eller skall man upp i 1 000 ha, kan man fråga sig?

Eftertanke:
-1950 gick det åt ca 200 personer för att skörda en sockerbetsareal av storleken Äspö sockens odlade areal, 230 ha.
- 1975 när pappas köpte sin första betupptagare, enradig Juko dragen av en Ford 4 000, var arbetsinsatsen på motsvarande areal ca 20 personer.
- Idag 2020 tar Magnus Remblegård upp sockerbetorna med en 6-radig självgående Grime-upptagare, tidsåtgång 2 personer på motsvarande areal.
- 2050, när en del av oss gått ur tiden och övriga sitter i sina gungstolar på kammaren som pensionärer, kommer tidsåtgången för upptagningen av motsvarande areal vara 0,2 personer. 1/1000 del i arbetsinsats på 100 år.

Med anledning av pandemier, skjutningar, sprängningar och allt annat elände i vår omvärld, uppmanar jag er att stanna kvar hemma i Äspö. **Här är det gott att vara.**

Kvarnlyckan i Coronans år 2020

Mattias Espert
Ålderman 2019/2020